Ταφή ή καύση; (Πρωτοπρ. Γεώργιος Δ. Μεταλληνός)

Date : 3 Μαΐου, 2006

Η ταφή των νεκρών είναι δομικό στοιχείο του ελληνορθόδοξου πολιτισμού και θεμελιώδης πρακτική της Ορθοδόξου παραδόσεως. Ιστορικά αποδεικνύεται πεπλανημένη και κυρίως παραπειστική η θέση, ότι η ταφή συνδέεται με τον εβραϊκό πολιτισμό, ενώ η καύση με τον ελληνικό. Το ορθό ιστορικά είναι, ότι υπήρχαν περιπτώσεις καύσεως των νεκρών στην ελληνική αρχαιότητα, αλλά ο κανόνας ήταν η ταφή τους. Κλασσικές αποδείξεις: ο τύμβος του Μαραθώνος, τα πάμπολλα ταφικά ευρήματα (σκελετούς ανακαλύπτουμε) ως σήμερα, ο επιτάφιος του Περικλέους (περιεφέρετο κλίνη κενή για τους μη ταφέντες στον πόλεμο), στους τάφους των Μυκηνών ανακαλύπτουμε σκελετούς, ο αββάς Σισώης το λείψανο (σκελετό) του Μ. Αλεξάνδρου είδε τον 4^{ο} μ.Χ. αιώνα και το κλασσικότερο παράδειγμα η τραγωδία του Σοφοκλέους "Αντιγόνη", που έθαψε τον "προδότη", κατά τον Κρέοντα, αδελφό της (ήταν εξευτελισμός η μη ταφή του ανθρώπου και επιβαλλόμενη ποινή για τους προδότες).

Η καύση συνδέεται παντού (Ελλάδα, Ανατολή και Δύση) με υποτίμηση του σώματος και θεώρησή του ως κακού και, τελικά, περιφρόνησή του. Χριστιανικά το σώμα γίνεται "ναός" του Θεού, θεώνεται κατά χάριν μαζί με την ψυχή ("τό συναμφότερον") και συνδοξάζεται. Γι' αυτό ο Χριστός ετάφη και έκτοτε όλοι οι Χριστιανοί, Άγιοι και μη, από τον Πρόδρομο και τον Στέφανο ως σήμερα. Μέσω της ταφής σώθηκαν τα άφθαρτα και ακέραια λείψανα των Αγίων (ως οι άγιοι Σπυρίδων, Γεράσιμος, Διονύσιος κ.λ.π.), φανερώσεις της θεώσεως. Η Νεκρώσιμος Ακολουθία, από τα σημαντικότερα κείμενα της παγκοσμίου φιλολογίας, αναπτύσσει θεολογικά τη φυσική λύση του ανθρωπίνου σώματος, όπως φυσική (χάριτι Θεού) είναι και η σύστασή του από το "μη Είναι" στο "Είναι" (από την ανυπαρξία στην ύπαρξη).

Χριστιανικά η αστασίαστη επί 20 αιώνες ταφή (μιλώ για την Ορθοδοξία) είναι, παρά τις δηλώσεις των μοντεριζόντων θεολόγων, "δόγμα" (διδασκαλία) πίστεως. Ανήκει δε, στα κατά τον Μ. Βασίλειο "άγραφα" της πίστεως, όπως το σημείον του σταυρού, η στροφή των ναών κατ΄ανατολάς, η τριπλή κατάδυση και ανάδυση στο Βάπτισμα κ.π.α., που δεν διετυπώθησαν γραπτώς ποτέ και εν τούτοις είναι μόνιμη και απαρασάλευτη ομολογία του Ορθοδόξου Σώματος, έχουν δε "την αυτήν ισχύν προς την ευσέβειαν". Το ίδιο και η ταφή. Κανείς θεολόγος, όσο "σπουδαίος" και αν φαίνεται, δεν μπορεί να γίνει κανόνας πίστεως, παρά μόνο η πράξη των Αγίων μας,

όπως ο Μ. Βασίλειος.

Πιστεύω όμως, ότι ο ισχυρότερος λόγος, για να μείνουμε στην παράδοση της ταφής οι σημερινοί Έλληνες, είναι ο πολιτιστικός. Η ταφή είναι αστασίαστο συστατικό του πολιτισμού μας. Πολιτισμός δε, είναι η πραγμάτωση χωροχρονικά της ψυχής μας. Όσοι, μέσα από βουδισμούς και ινδουϊσμούς ή ό,τι άλλο, οικοδόμησαν μέσα τους άλλη συνείδηση, δεν μπορούν να επιβάλλουν την άποψή τους στους πολλούς, διότι αυτό θα είναι όντως "φασιστική" και μη δημοκρατική στάση. Θα έλεγα μάλιστα, ότι αυτό ισχύει όχι μόνο με την ταφή των νεκρών μας, που συνδέθηκε με τόσες πρακτικές και έθιμα του λαού μας (καρδιά του πολιτισμού μας βάπτιση, γάμος, κηδεία-υπαρξιακά γεγονότα της ζωής), αλλά και με φαινομενικά ασήμαντα στοιχεία, όπως λ.χ. το σουβλάκι, το κοκορέτσι, η ρετσίνα κ.τ.ο. Οι Ευρωπαίοι Εταίροι μας θέλουν ένα - ένα να μας καταργήσουν (π.χ τό κοκορέτσι), για να τρώμε γερμανικά "χάμπουργκερ" και να πίνουμε ζεστή μπύρα Βαυαρίας. Αυτό, όσο και αν φαίνεται αστείο, αποκαλύπτει τη μόνιμη πρόεση κάποιων δικών μας, 2-3 αιώνες τώρα, να μεταστούμε ("εκ -στάση") σε άλλη ιστορική σάρκα, δίοτι ντρεπόμεθα για τη δική μας πολιτισμική σάρκα. Να γίνουμε κάτι άλλο. Καί ξέρουν πολύ καλά ότι "βγάλε- βάλε", δεν θα μείνει τίποτε, πνευματικό ή βιοτικό, που να κρατεί την ελληνική μας ταυτότητα. Αυτό είναι το υπ' αριθμόν 1 πρόβλημα και μέ την επιβολή τυχόν της καύσεως. Πορεία προς την πολιτική μας αποσύνθεση. Ο μεγάλος λαογράφος μας, καθηγητής Δημ. Λουκάτος, έχει δηλώσει: " Δεν έχουν ίσως τα λείψανα των νεκρών την ανάγκη μας, εμείς όμως την έχουμε πολύ. Τό κάψιμο θα ήταν ένας πλήρης αφανισμός μιάς ζωντανής συνέχειας και μιάς επικοινωνίας, πού τή θέλουμε"!

Υπάρχει λύση στό προβλεπόμενο "πρόβλημα" (εδώ έχουμε καπιταλιστική δημιουργία προβλήματος εκεί που θα μπορούσε να ΜΗΝ υπάρχει): Ήδη η ελληνική δικαιοσύνη, πρόσφατα, έχει αποφανθεί: "η καθιέρωση της καύσης των νεκρών αντιβαίνει στη δημόσια τάξη καί στα χρηστά ήθη" (" Τα Νέα", 5.11.1992). Η Ι. Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος δύο φορές, επίσημα, έχει εκδηλώσει, ότι "η καύση αντίκειται στα θέσμια της Ορθοδόξου Εκκλήσίας". Αν, υπάρχει ουσιαστικό πρόβλημα, αυτό το δημιούργησε ο συνωστισμός μας στην πρωτεύουσα. Αν, λοιπόν, γνωρίζουμε τι σημαίνει πολιτική ταυτότητα καί έχουμε τη διάθεση να τη σώσουμε, θα ενισχύσουμε κινήσεις, όπως οι ακόλουθες: δημιουργία νέων νεκροταφείων (κοιμητηρίων) εκτός των κατοικημένων περιοχών - μεταφορά των νεκρών μας στις επαρχίες μας, στη γενέτειρα γη. Το οικονομικό επιχείρημα αποδυκνείεται σαθρό, αφού η καύση απαιτεί τεράστια έξοδα (ήδη υπάρχουν δημόσιες τοποθετήσεις σ' αυτό π.χ " Τα Νέα",

5.11.1992). Ας αφήσουμε δε τους κινδύνους μολύνσεως από τα κρεματόρια, για τους οποίους έχουν γραφεί πολλά στο Εξωτερικό.

Μία πρώτη, και μάλιστα πολύ φθηνή λύση, είναι η όντως "δημοκρατική". Να παύσει το εμπόριο ταφών από τους Δήμους. Δεν μπορεί μέσα σε μια ευνοούμενη χώρα άλλοι να διαθέτουν τεράστιους τάφους, διότι είναι πλούσιοι, και οι φτωχοί να καιγόμαστε (...και πεθαμένοι). Προτείνουμε κανονική ταφή ΟΛΩΝ και συγκέντωση των οστών σε μικρές λειψανοθήκες, σε αλλεπάλληλα επίπεδα, όπως λ.χ στο Κοιμητήριο του Δήμου Ζωγράφου. Αλλ' αυτό ισχύει για ΟΛΟΥΣ! Είναι ευνόητο πόσος χώρος εξοικονομείται.

Η δημοκρατική συνείδηση επιβάλλει, βέβαια, να δεχθούμε την ελεύθερη επιλογή καύσεως από τους μη ελληνορθόδοξα φρονούντες και σκεπτόμενους. Όχι όμως να την επιβάλουμε καί σ' όσους την αρνιούνται. Περιττό να πω, ότι είναι αδιανόητο συνειδητός ορθόδοξος έλληνας νά επιλέξει την καύση.

Θά έλεγα, μάλιστα, και ο ευρύτερα χριστιανός. Όσοι ζητούν την επιβολή (ιδού η δημοκρατικότητά τους) της καύσεως, εις βάρος της εθνικής μας παραδόσεως ανήκουν στους "εκτός", που όμως θέλουν να νομοθετούν ...δημοκταρικότατα και για τους "εντός". Επειδή δε κάποιοι επικαλούνται το παράδειγμα της Μ. Κάλας, δηλώνω ότι ούτε η μακαρίτισσα αοιδός, ούτε ο μακαρίτης Δ. Μητρόπουλος, που προηγήθηκε (1960), είναι μέτρα πίστεως και ελληνορθοδόξου συνειδήσεως. Άλλο η τιμή στην προσφορά των προσώπων και άλλο η μίμηση των επιλογών τους.

(Πηγή: Ιερά Μητρόπολη Αττικής)